



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinqve, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

6. An omnis concupiscentia appetitus sit semper veniale peccatum solum
ex defectu voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

II.
Vera resolu-
tio.

Respondeo in appetitu per se non potest esse peccatum veniale, & opposita sententia est improbabilis. Probatur ex omnibus allatis contra hereticos in sectione præced. nam sine distinctione venialis, vel mortalis peccati, docent omnes Patres sine voluntate non esse peccatum, Augustinus 1. retractationum cap. 9. *Voluntate peccatur; & recte vivitur* & 3. de libero arbitrio capite 18. & Tridentinum sessione 5. dicit concupiscentiam sine voluntate nihil nobis nocere. Quod optime docet Augustinus libro de duabus animabus capite decimo & 11. & Chrysostomus tomo tertio ad Romanos 7. *Si quid nolens facio, iam non ego operor illud; & infra, mente servio legi Dei.* Ratio a priori est, quia appetitus sensitivus non est capax actus honesti per se, ergo neque alicuius peccati, cum eius ratio consistat in privatione honestatis, & ideo supponat capacitatem. Antecedens vero patet, quia sensus non potest cognoscere rationem honesti, quæ consistit in rectæ rationis conformitate. Secundo nulla potentia potest habere libertatem ad peccandum venialiter, & non mortaliter, ut supra sect. 3. dictum est ex doctrina etiam Caietani: sed in appetitu sensitivo non est libertas ad mortale: ergo. Tertio, quia sequitur omnem consensum voluntatis semper continere duo peccata alterum veniale, alterum mortale, quia semper consentit appetitus, deinde sequitur eum, qui sua voluntate omnino resistit concupiscentiæ, neque potest illam omnino frænare, venialiter peccare, quod videtur erroneum: unde vltterius sequitur simul in eadem materia hominem mereri per voluntatem, & per appetitum sensitivum peccare venialiter, quod est absurdum, & sequela patet, nam resistendo per voluntatem coronatur, secundum fidera, & aliàs concupiscentia per se & ex proprio principio peccatum veniale est, ergo retinebit suam malitiam licet voluntas repugnet. Dices fieri fortasse non posse, ut voluntate perfecte repugnante concupiscentia duret. Sed in primis hoc falsum est, ut infra dicam. Deinde illo opposito, iam concupiscentiæ motus non esset malus propter ipsum appetitum, sed propter negligentiam voluntatis, ut D. Thomas ait q. 7. de malo art. 6.

III.
Ad D. Tho.
in 2. d. 24. q. 10. art. 2.
allatum.

Ad fundamentum Caietani in primis nego D. Thomam hoc sentire. nam artic. 1. & 2. ad 1. & in 2. d. 24. q. 10. art. 2. expresse docet nullum peccatum committi, nisi voluntate: quo tamen sensu tribuat appetitui sensitivo magis veniale, quam mortale, sect. sequenti: commodius exponetur. Ad fundamentum nego appetitum sensitivum habere libertatem vllam: libertas enim quoad specificationem requirit cognitionem singularium rationum bonitatis, & malitiæ, & facultatem quandam ad considerandum pondus vniuscuiusque bonitatis & malitiæ, & ad conferendum vnum bonum cum alio: libertas vero quoad exercitium requirit vim ad cognoscendum quasi per reflexionem ipsum motum appetitus, & an sit bonum exercere illum, nec ne: hæc autem manifeste requirunt vim, & perfectionem rationis, ut D. Thomas 1. part. quest. 32. & 33. late declarat: neque verum etiam est, cogitativam quoque posse proprie discurrere, vel ratiocinari, licet possit vti recordatione quadam, & ex vno in aliud veluti inuestigando pervenire: dicuntur autem istæ potentie rationis vim participare, quatenus per coniunctionem ad rationem, & in se multo magis perfectæ sunt, & aptæ moveri à ratione. Ad primam confirmationem iam circa questionem 17. art. 7. in 1. 2. exposuimus illam motionem fieri sine li-

bertate. Ad secundam ipse D. Thomas q. 74. art. 1. ad 2. dicit virtutem non esse in appetitu, nisi ut subest motioni voluntatis, quod suo loco explicabitur.

SECTIO VI.

An omnis concupiscentia appetitus sit semper veniale peccatum solum ex defectu voluntatis.

Sunt Theologi, qui in generali id affirmant, I. Indicat Magister in 2. d. 24. & tenet Altiiodor. *Quærun- lib. 2. summa tractatu 28. cap. 1. Parisiensis 2. p. tra- dam- statu de matrimonio. cap. 7.* Alij vero hoc limitant, venia, dicunt enim concupiscentiam, que oritur ex naturali dispositione corporis, posse interdum esse sine peccato non tamen eam, quæ oritur solum ex approbatione imaginatiæ; ita Alentis 1. p. q. 125. art. 1. Durandus 2. d. 42. quest. 6. Bonavent. & alij d. 24. D. Anroni. 2. p. titulo 5. cap. 1. §. 4. Petrus de Soto in suo pastorali tractatu de peccato originali. D. Thomas fauet his autoribus qui 1. 2. quest. 74. art. 3. ad 3. & in 2. d. 21. quest. 1. artic. 2. ad 5. & quest. 7. de malo art. 6. ad 8. expresse tenet secundam sententiam, tamen 3. p. quest. 41. art. 1. ad 3. dicit tentationem, quæ ut per internam delectationem & concupiscentiæ motum, non fuisse in Christo, quia non posset esse sine peccato, dicente Augustino 19. de Civitate cap. 4. *Quando caro concupiscit adversus spiritum, nonnullum peccatum est: & lib. 4. contra Iulianum cap. 2. & lib. 5. & 3.* etiam indicat concupiscentiam esse peccatum aliquod. Fundamentum totius huius sententiæ esse debet, quia est in hominis potestate per rationem, & voluntatem impedire omnes hos motus, si ratio vigilet semper, ut tenetur: ergo si concupiscentia sequitur, est quia ratio non vigilat: ergo nonnullam habent culpam.

II. Prima propositio. Huiusmodi motus sæpe esse peccata venialia ex defectu voluntatis. Est certa de fide, ut patet primo, si materia sit levis, & directe consentiat voluntas, vel certe si consensus ipsius voluntatis non sit perfectus, sed indeliberatus, & imperfectus & iuxta hanc conclusionem intelligendus est Diu. Gregorius homilia 16. super Evangelia, & 4. moralium cap. 25. Ildor. libro de summo bono capite 23. Cum in progressu peccati dicunt primo esse suggestionem, secundo delectationem sensus, & hoc esse veniale peccatum. Tertio esse consensum, nam intelligendum est in illo secundo esse nonnullam voluntatem, licet imperfectam. Aduertendum etiam est ex dictis, hoc peccatum veniale appetitus sensitivi denominatione tantum extrinseca esse peccatum, nam tota malitia eius in voluntate, ut ex dictis patet. Præterea aduerte dubitari de hoc peccato, an sit omissionis, vel commissionis: nam Scotus 2. d. 24. quest. 3. & Henricus quodlibet 6. quest. 32. & Almaynus tract. 3. cap. 24. volunt esse peccatum omissionis, quia est causa solum negligentis voluntatis. Alii tamen omnes, & melius, dicunt esse commissionis, quia est contra præceptum negatiuum, non concupiscere: & consistit in actu positivo vel directe, vel indirecte voluntario, sicut patet in homicidio simili modo ex negligentia commissio.

III. Secunda propositio. Sæpe isti motus nulla sunt peccata. Est communis Theologorum sententia, & colligitur ex Augustino locis citatis, nam dicit hos motus ita interdum nullam continere culpam, ut non oporteat pro illorum re- missionem

missione orare, neque dicere, *dimitte nobis debita nostra*. Videatur lib. 1. contra duas epistolas Pelag. cap. 13. & in Psal. 142. & tractatu de pugna anima tom. 9. Idem sentit D. Thomas 1. 2. quæst. 75. art. 2. ad 3. Albert. 2. d. 9. 2. 4. 9. Bonaaventura art. 5. Scotus, & Almaynus supra. Confirmatur ex scripturis, & Conciliis allatis supra: nam docent concupiscentiam nihil nocere cum ei veraciter resistitur: ergo supponunt posse aliquem pati hanc concupiscentiam sine peccato: præterea de motibus, qui insurgunt ex dispositione corporis, vel naturali alteratione, videtur res indubitata, nam est evidens experientia non esse in nostra potestate, quod Paulus ipse de se faceret ad Romanos 7. *Quod nolo, illud facio*. Deinde de aliis motibus, qui consurgunt ex apprehensione, & quæ fore est evidens: nam non potest homo omnem apprehensionem imaginationis prævenire, quia sæpe oritur ex præsentia obiecti sensibilis, quam non potuit homo vitare, quia fortuito casu occurrit: vnde recte Augustinus de spiritu, & litera cap. 34. non esse (inquit) in potestate nostra quin quibusdam visis tangamur. Item sæpe ex cogitatione relicitæ, turpis quædam phantasiæ motio insurgit antequam homo possit attendere, imò sæpe, vt infra dicemus, non tenetur homo honestæ rei, imò neque turpis cogitationem repellere, ne involuntariæ concupiscentiæ motus insurgat, quando alias cogitatio licita est. Rursus etiam postquam ratio aduertit, potest esse tam vehemens imaginationis apprehensio, vt non possit voluntas omnino eam repellere. Denique virtute demonis fieri potest, vt istæ phantasiæ in nobis excitentur. Videantur dicta apud D. Thom. 1. 2. quæst. 17.

IV. Ad fundamentum contrariæ sententiæ negatur antecedens: ad argumentum respondeo contra num. 1. cupiscentiam dici posse malam, etsi voluntas non consentiat, non formaliter, sed obiectiue, vel non tam moraliter, quam naturaliter, quia est de se indecens, & dissonum rationi naturæ, & fortè D. Thomas in illo loco tertiæ partiis hoc modo est latè vsus nomine peccati, nam hoc satis est, vt in Christo nullo modo fuerit ista concupiscentia, licet in eo possit peculiaris ratio assignari, ipse enim poterat præuenire omnes hos motus, & ideo nonnulla videretur culpa, si aliquem præmitteret: in aliis vero locis explicandus est iuxta dicta, & non admittenda eius sententia. Cum vero dicit peccatum veniale esse magis in appetitu sensitivo, q̄ mortale, interpretandus est secundum quandam attributionem: nam quia veniale peccatum potest esse imperfecte humanum, & voluntarium, & sensus aliàs est, prima origo, & causa eius, ideo illi tribuitur mortale vero peccatum, quia perfectam deliberationem requirit, per se primo tribuitur voluntati.

SECTIO VII.

Quando delectatio appetitus sit mortale peccatum ex consensu voluntatis.

I. Duo certa. Vnt duo in hac quæstione certa. Primum sæpè dictum consensum esse mortale peccatum, licet tota eius malitia sit in consensu voluntatis inhaerenter, iuxta superius dicta. Secundo certum est duo requiri, vt iste motus sit peccatum mortale: primum concupiscentiam esse turpem, & in re graui: secundum est consensum voluntatis

esse perfectè deliberatum, ostendimus enim supra sine his nunquam peccatum mortale committi. Vnde duo puncta restant declaranda. Primum, quæ delectatio, vel motus appetitus sit sufficiens obiectum peccati mortalis. Secundum quando voluntas est iudicanda sufficienter consentire.

PVNCTVM I.

Quæ delectatio sit mortale peccatum.

Aduertendum primò est D. Thom. & alios totam istam specialiter disputare de delectatione concupiscentiæ, quia in ea frequentius committitur peccatum: hæc tamen, quæ dicimus seruata proportionem applicari poterunt aliis passionibus. Aduertendum est secundò non esse sermonem de delectatione, quæ coniuncta est cum executione operis exterioris, nam de illa est eadem ratio, quæ de opere, de quo infra dicemus: sed est sermo de interiori delectatione, non quæ coniuncta est cum executione operis exterioris, sed de interiori delectatione, quæ ex cogitatione turpis operis nascitur, quæ dupliciter oritur, iuxta D. Thomam, primò ex cogitatione sola, alio modo ex re cogitata, quæ apprehensione sit ita præsens, ac si reuera adesset, & talem delectationem infert, qualem efficeret res in præsentia.

Prima propositio. Delectatio de sola cogitatione non est per se mala, neque obiectum peccati, licet opus cogitatum turpe sit, vnde si voluntas consentiat, per se non peccat mortaliter, sed interdum venialiter, interdum nullo modo. Est D. Thom. 1. 2. q. 74. art. 6. & q. 15. de veritate art. 4. & 8. & communis. Et ratio est, quia cogitatio illa per se non est prohibita: ergo neque delectatio illam consequens: nam talis est delectatio, quale opus, ex quo sequitur, nam accessoriū sequitur naturam principalem, & effectus imitatur causam. Antecedens probatur, quia delectatio, vt sic, neque versatur circa verum vt verum: opus autem licet sit malum in ordine ad appetitum, tamen vt est quoddam verum, & intelligibile non est per se malum, ergo neque cogitare de illo est per se malum. Et ex hoc patent aliæ partes conclusionis, nam cogitare de his rebus, interdum fieri potest recta intentione, vt ad intelligendam necessariam, vel vtilem veritatem: sæpe vero deficit, & deest bona intentio, & saltem actio manet otiosa. Dico per se, vt excludam, quod potest esse per accidens, scilicet periculum consentiendi in aliud opus prauum mortaliter, nam exponere se tali periculo, mortale peccatum erit, & hæc delectatio subintelligenda est in omnibus, quæ dicemus.

Secunda propositio. Delectatio, quæ oritur ex opere cogitato, quod de se mortale peccatum est, etiam ipsa de se est mortale peccatum. Aduerte dupliciter posse aliquem consentire in hanc delectationem, primò appetendo opus, cui est coniuncta delectatio, id est, desiderando executionem eius, & hoc modo est de fide, Matt. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendum, & cæte.* & ad Romanos 7. *Non concupiscite.* & ratio est, quia illa voluntas est directe legi contraria, & obiectum illud est mortale, & prohibitum. Secundo modo potest quis consentire delectationi operis cogitati, ita vt reuera nolit opus, & proponat illud non facere, tamen velit in eo sic cogitato delectari, & hoc sensu conclusio est vera, & eam tenet D. Thomas 1. 2. q. 74. art. 5.

Handwritten notes on the right margin: 'Vnde delectatio...', 'Propositio...', 'Vnde...', 'Vnde...', 'Vnde...'